

TEMA 1

ІНВІГУРАЦІЙНА ПРОМОВА

1. Розгляньте класифікацію жанрів публічного мовлення. На Вашу думку, які критерії виокремлення жанрів у ній застосовано?

УСНЕ ПУБЛІЧНЕ МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Доповідь	Промова	Виступ	Повідомлення
• політичний • діловий • науковий	• інформаційний • агітаційний • вітальний • розважальний		

2. До якого жанру належить інавгураційна промова? Відповідь обґрунтуйте.

[illegible]

3. Прочитайте уривок інавгураційної промови. Заповніть таблицю.

**ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕТРА ПОРОШЕНКА
НА ІНАВГУРАЦІЇ**

Світлина: 5 канал, <https://youtu.be/bgOEWsS9ckQ?t=1708>

Дорогі співвітчизники, від Львова до Донецька, від Чернігова до Севастополя! Ми, українці, «живий вогник у сім'ї європейських народів і діяльні співробітники європейської цивілізаційної праці». Так казав Іван Франко.

«Стояти ногами й серцем на Україні, свої голови держати в Європі», – заповідав Михайло Драгоманов.

Повернення України до свого природного, європейського, стану було омріяне багатьма поколіннями.

Диктатура, що панувала останніми роками в Україні, прагнула позбавити нас цієї перспективи – народ повстав.

Переможна Революція Гідності змінила не лише владу.

Країна зробилася інакшою. Іншими стали люди.

Настав час невідворотних позитивних змін.

Щоб запровадити їх, нам необхідні насамперед мир, безпека та єдність.

На заваді колосальним можливостям, які з падінням тиранії відкрилися для європейської модернізації України, стала справжня війна, спланована і розв'язана на українському Донбасі.

Досі багато хто думав, начебто Незалежність дісталася нам без жодних зусиль.

Це неправда! За нашу незалежність, самостійність боролися цілі покоління українських патріотів.

За неї полягли герої Небесної сотні.

За неї гинуть українські воїни та мирні громадяни.

Прощу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять усіх, хто поліг за волю й незалежність України.

Хвилина мовчання

Я йду на посаду Президента, щоб зберегти і зміцнити єдність України.

Забезпечити тривалий мир і гарантувати надійну безпеку.

Знаю: мир – найголовніше, чого прагне сьогодні український народ.

У глави держави – широкий вибір різноманітних інструментів для забезпечення територіальної цілісності України і мирного життя громадян.

Повноважень і рішучості не забракне. Я не хочу війни. Я не прагну помсти. Хоча перед очима – великі жертви, принесені українським народом.

Я прагну миру і доб'юся єдності України. Тому розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану.

Наполегливо закликаю всіх, хто незаконно взяв до рук зброю, скласти її.

У відповідь гарантую, по-перше, звільнення від кримінальної відповідальності тих, на чийх руках немає крові українських воїнів та мирних людей.

І тих, хто не причетний до фінансування тероризму.

По-друге – контрольований коридор для російських найманців, які захочуть повернутися додому.

По-третє, мирний діалог.

<...>

За матеріалами: <https://tsn.ua/politika/promova-prezidenta-ukrayini-petra-poroshenka-na-inavnuraciyi-povniy-tekst-353552.html>, 12.06.2023.

п/п	Твердження	Правда	Неправда	Немає інформації
1.	Мета інавгураційної промови – зробити країну сильнішою.			
2.	Слова Михайла Драгоманова означають, що українці розуміють європейські цінності, але живуть серцем.			
3.	Причиною Революції Гідності була незгода українців підпорядковуватися диктатурі тогочасного уряду.			

п/п	Твердження	Правда	Неправда	Немає інформації
4.	Революція Гідності зазнала поразки.			
5.	Революція Гідності призвела тільки до зміни влади.			
6.	Основна мета промовця – помститися за жертви з боку України.			
7.	Президент обмежений в інструментах для досягнення миру у країні.			
8.	Першими рішеннями на посаді президента буде гарантувати кримінальну відповідальність тим, хто скоїв злочин проти українських військових і мирного населення.			
9.	Війна на Донбасі завадила руху України до Європи.			
10.	Порошенко гарантує повернення активів усіх російських олігархів.			

4. Наведіть приклади звертання до слухачів в офіційно-діловому стилі:

• Дорогі співвітчизники!	•
•	•
•	•
•	•
•	•

5. Поставте слова в дужках у правильній граматичній формі та перекладіть їх польською мовою.

Дискусії не підлягає питання про територіальну цілісність України.

Щойно я присягнув «(усі свої справи)
 боронити суверенітет і незалежність України», і завжди буду вірний
 (ця свята обітниця)

Кількість людей, з якими мав честь поспілкуватися під час (виборча кампанія)
, – перевищила мільйон.

7. З'ясуйте значення паронімів за сайтом «Словник.UA». Складіть із цими словами речення:

кампанія / компанія

.....

.....

.....

питання / запитання

.....

.....

.....

громадський / громадянський

.....

.....

.....

цивілізований / цивілізаційний

.....

.....

.....

повстати / постати

.....

.....

.....

інший / інакший

.....

.....

.....

8. Перекладіть виділені словосполучення польською мовою.

Армія та її переозброєння зусиллями вітчизняного військово-промислового комплексу – це наш найголовніший пріоритет.

Ба більше, завантаження державними замовленнями підприємств ВПК *дасть поштовх* (.....) реіндустріалізації економіки.

Хто шкодує коштів годувати свої збройні сили, той годує чужу армію.

А наша армія повинна стати справжньою елітою українства.

Слово генерал *має асоціюватися* (.....) не зі словом «корупція», а зі словом «герой».

Усе, від чого залежить *забезпечення стійкого миру та безпеки* (.....) України, ми повинні зробити своїми силами.

Найнадійніші наші союзники і найкращі гаранти миру – армія, флот, Нацгвардія та професійні спецслужби!

Ніхто нас не захищатиме, доки ми *не навчимося оборонятися самі* (.....).

Я використаю свій дипломатичний досвід, щоб *забезпечити підписання* (.....) міжнародного договору, який прийшов би на заміну Будапештському меморандуму.

Такий договір має *надати прямі та надійні гарантії* (.....) миру та безпеки – аж до військової підтримки *в разі загрози територіальній цілісності* (.....).

Будь-який агресор на кордоні України має згадати євангельську мудрість: хто з мечем прийде, той від меча і загине!

Громадяни України не зможуть *відчувати переваги миру та безпеки* (.....), доки ми не врегулюємо наші відносини з Росією.

Росія окупувала Крим, який був, є і буде українським.

Вчора під час зустрічі в Нормандії я саме так і сказав Президенту Путіну – Крим є українським. І крапка.

Ні з ким не може бути компромісу в питаннях Криму, європейського вибору і *державного устрою* (.....).

А все інше потрібно обговорювати й вирішувати *за столом переговорів* (.....).

Будь-які спроби *зовнішнього і внутрішнього поневолення* (.....) українців отримували й *отримають найрішучішу відсіч* (.....).

Ми хочемо бути вільними.

А жити по-новому – це й означає жити вільно в умовах такої політичної системи, яка гарантує права та свободи людини та нації.

Хотів би *наголосити на відданості ідеї* (.....)
.....) парламентсько-президентської республіки.

Жодної *узурпації* (.....) влади!

Європейська демократія для мене – найкращий спосіб *державного правління*
(.....), винайдений людством.

За матеріалами: <https://tsn.ua/politika/promova-prezidenta-ukrayini-petra-poroshenka-na-inavnuraciyi-povniy-tekst-353552.html>, 12.06.2023.

9. Ознайомтеся з характеристикою політичних промов за підручником Любові та Оксани Мацько «Риторика». Оберіть один з уривків промови для аналізу. Які з названих рис є в тексті? Наведіть приклади.

Політичні промови майже завжди гостропубліцистичні, тому що в них є ствердження якоїсь ідеї, погляду, напрямку, ідеологічної позиції, а це неминуче означає відсторонення інших позицій, якщо навіть вони й не названі. Вираження ідейної позиції, особливо на великий загальний слухачів, завжди потребує пафосу, який може бути виражений по-різному: вдалими «ударними» перифразами, порівняннями й зіставленнями, епітетами й метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями, повторенням певних ідеологем, гіперболами, актуалізацією окремих слів і виразів, влучних і дотичних до ситуації, оказіональним новотворенням, аритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням. Попередньо підготовлена і написана політична промова завжди має бути розрахована на живе виголошення. І здебільшого політична промова вдається тоді, коли вона не прочитана і навіть не виголошена, а розумно сказана.

За матеріалами: Л. Мацько, О. Мацько, *Риторика*, Київ 2003, с. 201–202.

10. Перекладіть уривок листа-послання Президента Республіки Польщі українською.

26 września 2023

Przesłanie

z okazji inauguracji roku akademickiego 2023/2024

Magnificencje Państwo Rektorzy!

Wysokie Senaty!

Szanowne Panie i Szanowni Panowie Profesorowie!

Droży Studenci!

U progu nowego roku akademickiego pragnę przekazać Państwu serdeczne pozdrowienia oraz życzenia wielu nowych sukcesów. Z nowymi siłami podejmują Państwo dzieło gromadzenia, przetwarzania i przekazywania wiedzy – czyli umacniania jednego z głównych fundamentów pomyślności Rzeczypospolitej i naszej obywatelskiej wspólnoty, a w szerszej perspektywie – także całej ludzkości. Niech owocny udział w pełnieniu tej misji będzie dla każdego z Państwa źródłem satysfakcji i poczucia osobistego spełnienia.

Per aspera ad astra – „przez trudy do gwiazd”. Ta łacińska maksyma dotyczy wszelkiej wartościowej aktywności ludzkiej, w której pożądany skutek wymaga znacznego nakładu pracy i wyrzeczeń. Zarazem doskonale opisuje ona istotę powołania człowieka nauki i metaforycznie nawiązuje do trwającego Roku Kopernikańskiego, upamiętniającego 550-lecie urodzin i 480-lecie śmierci jednego z największych Polaków i najwybitniejszych uczonych wszech czasów.

Spuścizna tego absolwenta najstarszego polskiego uniwersytetu przypomina o osiągnięciach naszej nauki w różnych okresach dziejów i różnych dziedzinach. Wszak studia i prace samego Mikołaja Kopernika poza astronomią dotyczyły też innych dyscyplin, w tym ekonomii, prawa i medycyny. Dokonania polihistora z Fromborka skłaniają do namysłu nad jednością nauki i jednością uniwersytetu jako wspólnoty różnych fakultetów. Utrzymywanie tej wspólnoty i jej umacnianie jest szczególnym wyzwaniem w czasach daleko posuniętej specjalizacji badań.

Światowy Kongres Kopernikański, rozpoczęty w dniu i miejscu urodzin uczonego, tj. 19 lutego br. w Toruniu, połączony był z inauguracją działalności Akademii Kopernikańskiej, a następnie także kilku Kolegiów Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika. W roku akademickim 2023/2024 będziemy obchodzić też inne rocznice bardzo znaczące dla polskiej nauki i edukacji, zwłaszcza 660-lecie powołania Akademii Krakowskiej – pierwszego polskiego uniwersytetu oraz 250-lecie utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, czyli pierwszego w Europie ministerstwa oświaty.

Te ważne jubileusze skłaniają do spojrzenia na dzieje i przyszłość nauki polskiej w dłuższej perspektywie. Od chwili powstania w Europie pierwszych uniwersytetów w XI i XII wieku, a niewiele później w Polsce w XIV wieku, w toku blisko tysiącletniej historii szkolnictwo wyższe i nauka przeszły ogromne przeobrażenia. Chociaż zasadnicze powołanie *universitas*, czyli wspólnoty badaczy i studentów, pozostaje niezmiennie – a stanowi je poszukiwanie prawdy we wszystkich dziedzinach wiedzy – nauka i nauczanie zyskały współcześnie niespotykaną wcześniej doniosłość. Nie ma już chyba dziedziny życia indywidualnego i społecznego, która byłaby niezależna od nauki i stosowania jej ustaleń. Przeciwnie: niemal każdy obszar aktywności

człowieka wiąże się dzisiaj bezpośrednio lub pośrednio z kondycją nauki, z jej dawnymi i najnowszymi osiągnięciami.

Jestem przekonany, że polscy uczeni, innowatorzy i wybitni specjaliści w różnych dziedzinach nauki i techniki nadal będą dostarczać rodakom wielu powodów do dumy jako ci, którzy swoją twórczą, wytrwałą pracą przyczyniają się do pozytywnych przełomów w myśli ludzkiej – nie wyłączając tych największych, na miarę rewolucji kopernikańskiej. Życząc tego Państwu z całego serca, ufam, że w roku akademickim 2023/2024 *astra* będą przeważać nad *aspera*. Raz jeszcze proszę Państwa o przyjęcie najlepszych życzeń i wyrazów szacunku.

Z wyrazami szacunku
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzej Duda

Za materiałami: <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/listy/przeslanie-z-okazji-inauguracji-roku-akademickiego-20232024,75286>, 22.11.2023.

11. Доберіть українські відповідники до іншомовних слів. Скористайтеся сайтом «Словотвір».

пріоритет –	дискусія –
корупція –	суверенітет –
гарант –	диктатура –
меморандум –	перспектива –
агресор –	колосальний –
компроміс –	тиранія –
узурпація –	модернізація –

12. Що, на Вашу думку, мав на увазі Сократ, коли казав: «Заговори, щоб я тебе побачив». Запишіть свої міркування.

.....

.....

.....

.....

.....

.....